

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvevő:	
Évesre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Évesre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Évesre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 29.

A Ház munkarendje.

A képviselőház második ülésének fő tárgya volt a munkarend megállapítása. Érdeklődéssel várták Széll miniszterelnöknek a Hentzi-ügyben adott válaszát is, mely elég tapintatos volt, nem szította a tüzet, mint Bánffy szokta ilyenkor, — de a főérdeklődés mégis a miniszterelnök másik felszólalása felé irányult, melyben tájékoztatta a tisztelt Házat a munkarendről.

Ez a munkarend nem elégti ki a várakozást, mert csak a legközelebbi teendőkről tájékoztatta a Házat és a közvéleményt.

Azt természetesnek találjuk, hogy a miniszterelnök részletesebben nem nyilatkozhatott a kvótáról, sem a delegációkról. A kvótáról teljesen elég annyi, hogy megválasztják a bizottságot s annak feladata lesz tárgyalni osztrák kollegáikkal, — ha ugyan azok szerencsésen megváltoztatnak. Minden körülmények között megnyugtató az a kijelentése a miniszterelnöknek, hogy főtörökvése, hogy a kvóta megállapítása *alkotmányosan és a törvényben előírt módon* történjen.

A delegációkról az osztrák válság miatt bővebben nem nyilatkozhatott a miniszterelnök. Amit mondott arra enged következtetni, hogy a korona reményli, hogy odaát a Lajthán túl ismét munkaképes lesz a parlament s visszatérnek a normális viszonyok. Hogy mi a terve a miniszterelnöknek arra az esetre, ha a delegáció megválasztása odaát nem válik

lehetséggé? — hogy mi lesz akkor a közösügekkel? — erről tájékoztatni a parlamentet és a közvéleményt nem tartotta opportunusnak a miniszterelnök.

Mindezt még természetesnek találjuk s e tekintetben a mai viszonyok között, mikor Ausztriában még megoldatlan a kabinetválság, a miniszterelnök nyilatkozata más nem lehetett.

De nem foghatjuk fel, mi lehet az oka, hogy a miniszterelnök más munkát nem jelöl ki a parlament számára — a kvóta és delegáció megválasztásán kívül — mint a költségvetés tárgyalását?

Hiszen annak idején a kormánynak minden tagja ugyancsak bőbeszédű volt a reformtervek elsorolásánál. Nyakra-főre ígérték a törvényjavaslatokat. A szociálpolitikának, mely kell, hogy a parlament munkálkodásának főgerinczét képezze, a Szegeden proklamált új iránynak, Hegedüs és Darányi minisztereknek nagyszabású tervezetéseinek, ipar-törvény revízióinak, adóreformnak, belügyi és igazságügyi reformoknak nyomát sem látjuk a tisztelt Ház munkarendjében. Sőt még az ujoncz kontingens megajánlását, mely ugyancsak sürgős lenne, sem hallottuk ma a miniszterelnöktől.

Nem akarunk elhamarkodva hozni ítéletet. Fentebb is kifejezést adtunk abbeli véleményünknek, hogy ez csak a legközelebbi s általános munkarendje a t. Háznak. Várunk tehát abban a reményben, hogy a részletes munkarend teljesen kielégíti majd a közvélemény jogos várakozását.

Változások a főrendiházban.

Schuszter Konstantin váci püspök, gróf Zichy Gábor elhalálozott főrendiházi tagok nevét a főrendiház legutóbb tartott ülésében a főrendek névjegyzékéből törölte és Goldis József aradi gör. kel. püspök, Szevics Mitrofan bácsi gör. kel. szerb püspök, gróf Zichy Károly, Bittó István főrendiházi tagok nevét a névjegyzékbe beiktatta.

Az erdélyi r. k. státus közgyűlése.

Az idei r. k. Státus-gyűlés október 25-én Kolozsvárt fog megtartatni. A kiadott meghívó így szól: Az erdélyi róm. kath. státusgyűlést azon alapon és jog erejénél fogva, melyet számára ősi törvényeink, királyi rendeletek, évszázados gyakorlat s ujabban ő császári és apostoli királyi Felségének 1867-ik év augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása biztosítanak, közgyűlésre folyó 1899. év október hó 25-ik napjára Kolozsvárra összehívandónak ítélem és az Urnak szent nevében ezennel összehívom.

A gyűlés tárgyát képezi:

1. az igazgató-tanács évi jelentése;
2. intézkedés a titkári állás betöltésére, illetve a státus gazdasági ügyeinek ellátására nézve;
3. a kolozsmonostori uradalom egy részének a kolozsi kincstári birtokkal való elcserlésére vonatkozó szerződés — valamint a kolozsmonostori uradalom — és a kolozsi birtok bérleti szerződés-tervezeteinek bemutatása;
4. a kilépő igazgató-tanácsosok helyeinek szabályszerű betöltése.

Ennélfogva van szerencsém felkérni, hogy a folyó évi október hó 25-re ezennel kihirdetett státusgyűlésen megjelenni, a tanácskozásban részt venni és megjelenéséről, vagy

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Köln.

Tűz a magyar lelke.

Ha valami meghódítja szívét, oly erővel tör ki belőle az érzés, hogy nagyszerűségében megdöbbentő szinte, s pillanat alatt is oly erőt fejt ki, mi máshol évek munkája volna.

Hanem arra nincs temperamentuma a magyarnak, hogy évekig ássa valaminek a fundamentumát, hogy szívósan hajtsa a célt, melynek megpendítése extázisba hozta.

Ezért van minálunk annyi egylet, azért oly óriási nálunk a társadalmi adó, és azért mincsen kézzel fogható eredmény, oly sok egylet s oly sok áldozat daczára.

A német nehezen mozdul, de aztán semmi esetre sem áll meg.

Eszembe jut az ősi Köln, a sok tornyu, mesés kincset érő épületekkel díszített ősi német város, amint lázban égve ünnepelte — nem egy megkapó eszme bevonulását, hanem tizen év becsületes gyümölcsöző munkájának emlékéit.

Ez év nyarán jun. 24-én 6000 vendég érkezett Kölnbe. Hetezer testvér a kath. legényegylet eszméjében. És ez a százfélé nép a legnagyobb kozmopolitizmus hatása, a szeretet hatása alatt üdvözölte egymást, Francziát.

Poroszt, Angolt, Magyarot, amint jöttek sorban, De nem csak az 50 éves jubileumot ülő kölni kath. legény-egylet, hanem Köln egész városa együtt ünnepelet.

Zászló és virág-füzér, disz, villanyos diszvilágítás, cserfa levél és virággal hintett utak, ünneplőbe öltözött nép, ez várta az érkező egyleti kiküldötteket.

A rend páratlanul volt fenntartva.

Két óra leforgása alatt, az összes vendégek megkapták lakás jegyeiket s 10 órakor a legkedélyesebb ismerkedési estély már megkezdődhetett.

Óriási szociális erő oda kint már a kath. legényegylet, mely nálunk csak járni tanul.

Nem irok ma szívárvány fényvel átszótt uti tárczát, inkább azt a három beszédet adom le, melyek mutatják, hogy egy protestáns országban mivé tud fejlődni egy határozott, cél-tudatos katolikus akció.

Első a Gruscha bibornok levele.

Isten áldja a tisztos ipart! Egyleti köszöntésünk, melyet Kölnben és mindenfelé, a hol évek óta örömmel látogattam meg önöket, atyai szívből mondottam, ma ugyanabból a szívből jön, sajnos, csupán írásban, miután, mint tudják, nehéz szembajom távol tart önöktől s legnagyobb fájdalomra nem engedi meg leghőbb óhajom teljesülését, hogy anyaegyletünk aranyjubileumát önökkel együtt személye-

sen ünnepelem. Nagy vigaszomra szolgál azonban, ha önökkel közölhetem, hogy fölgógyulásom Isten kegyelméből reményemen felül jól halad... Csatozjak még részemről további szerencse kívánó, elismerő és buzdító szavakat? A mai napon, midőn anyaegyletünket közlő és távolból ünnepi kórusban üdvözlik, nemcsak sürgönyökben s levélileg, hanem személyes képviselőkkel minden országból, — a mai napon, midőn az egyleti ház falai közül ünnepi menet vonul Köln utcáin keresztül az Ur házába, a mindenható háromegy Isten tiszteletére, hogy köszönetet mondjon 50 éves fennállásának áldásos eredményeiért, hogy a XX. század küszöbén továbbra is kikérje Isten védelmét és áldását a *legfontosabb szociális intézmények egyikére!*

Hát kell-e további beszéd a távolból a mai napon, midőn a kath. legény-egylet tetteiben, csodás eredményeiben és elágazásában mélyen tisztelt vezérelnökünk áldozatkész és atyai bölcs irányítása alatt egész erejével előttünk áll, vagy jobban mondva, »valódi katolikus tettként mutatkozik«, a mint azt egy kiváló államférfi, Kolping halálos ágyánál és énnekem mondotta!

Azóta ez az egyesület nemcsak legény-egylet volt hatásában, hanem, mint a jelszó is kifejezi, az *egész iparra* kihatott. Mesterek, legények és tanoncok a társulati házban ha-

akadályoztatásáról az igazgató-tanácsot mielőbb értesíteni sziveskedjék.

Kelt Károlyfehérvár, 1899. aug. 25.

Majláth Gusztáv Károly gróf s. k.
erdélyi püspök.

A képviselőház állandó igazolási bizottsága Kubinyi Árpád elnöklésével tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Bethlen Bálint gróf, Szolnok-Dobokamegye betleni, Fassie Tódor biharmegyei, csékei, Ponori Sándor Hunyadmegye, hátszegi, Vészi József Szebenmegye szászsebesi és Vörösmarty Béla Nyitra megye zsámbokréti kerületében megválasztott képviselők megbízó leveleit, illetőleg a megbízólevelükül szolgáló választási jegyzőkönyveket.

Mindezek a megbízó levelek megfelelően a törvény és házszabályok rendelkezéseinek, a bizottság tekintettel arra, hogy a kérvényezhetésre megszabott harmincz nap mind az öt választás óta már eltelt, a bizottság Bethlen Bálint grófot, Fassie Tódort, Ponori Józsefet, Vészi Józsefet és Vörösmarty Bélát véglegesen igazolt képviselőknak jelentette ki s ide vonatkozó jelentéseinek a Ház előterjesztésével Belicska Bénit bizta meg.

Eltévedt mandátum.

A képviselőház elnöke nem terjeszthette be az első ülésen azt a képviselői megbízó levelet, a melyet Erdődy Gyula gróf a vas megyei felsőöri kerület választóitól kapott. A megválasztott képviselő, Erdődy gróf, már több mint egy hónappal ezelőtt elküldte volt megbízó levelét a Ház elnökségéhez, de az elnökség mind e mai napig nem kapta meg ezt a levelet. Nem maradt más hátra, mint az eltévedt mandátumnak az illető postahivataloknál való reklamálása.

Beksics nyilatkozik.

Beksics Gusztáv röpiratával való támadása a birtokos rend ellen, nagy bukással végződött. Több fővárosi és vidéki lap rámutatott Beksics terveinek rejtett céljaira és szomorú következményeire. Ezzel foglalkozik lapunk tegnapi vezércikke is. Beksics most már szükségét látja, hogy az egyik támadás ellen nyilatkozzék.

zát s a jövő keresztény társas élet számára biztos alapot találtak. Sőt az egyet a gyármunkások szervezkedésénél is mintaképül szolgált.

Legyen szabad még hozzáfűznöm, hogy a szeretet mily benső, igazi kötelékét teremtette meg az egyesület a papok közt, kik mint a legény-egyletek elnökei szívők egész odaadásával szentelték magukat e fontos lelkipásztori hivatásuknak; valóban dicső szövetség, melyet többször megáldott és javallt az apostoli szent-szék, valamint a főt. püspöki kar is, midőn egyházmegyénkint Kolping szellemében a keresztény ipar javát kereste.

Egyházfejedelem szava ez, önzetlen elismerés.

Adom a Fink fő kormánytanácsos beszédét, melyet a disz-közgyűlésen, Köln legremebb termében, a Gürzenich teremben tartott.

Fink fő kormánytanácsos a következő beszédét mondotta: »Nagy örömmre szolgál s megtszeltetve érzem magamat, hogy a szabadságon levő kormányelnök s a kir. kormány nevében a kölni kath. legény-egyletet 50 éves jubileumán szívből őszintén üdvözlölhetem. Uraim! Hatalmas mozgalom folyik évek óta a német iparosságban s mindama körökben, melyek érdekeik figyelemmel kísérésére hivatják. Allamkormányok és törvényhozó testületek egyaránt fáradoznak a tisztos ipar emelésén és

Tegnap u. i. Löherer Andor, ismert közgazdasági író a H-k hasábjain kimutatta, hogy támadásai célzatosak, a magyar parasztsztyalt boldogítani akaró tervei pedig utópia nekünk. A célzatoság vádja ellen Beksics Gusztáv a következő nyilatkozatban tiltakozik:

»A „magyar politika új alapjai“ czimű munkámat föltűnő, szinte páratlan elismerésben részesítette a budapesti sajtó legnagyobb, még ellenzéki része is. Egy kisebb rész támadást intéz az ellen, bizonyára mert félre értették szándékomat, mely az volt, hogy a magyar faj fejlődésének rohamos visszaesésével szemben orvosszert hozzak javaslatba a közvélemény és az intéző körök előtt. Indítványom kizárt minden erőszakot s csakis a hazafiságra apellált. De nem szándékozom munkámat nyilatkozatok által védelmezni. Vagy megvédi az önmagát, vagy pedig védelmem hasztalan volna.

Pusztán a célzatos ráfogásokkal szembe foglalom állást s annak kijelentésére szoritkozom, hogy munkám kizárólag saját egyéni nézeteimet tartalmazza. Azokért kizárólag és egyedül én felelek a nyilvánosság előtt.

Az osztrák válság.

A király ma az osztrák kisebbségi pártok nézeteit kihallgatáson fogadta. Gr. Cláry stájerországi helytartó Bécsbe érkezett. Politikai körökben az a hir van elterjedve, hogy Cláry gr. volna kiszemelve a hivatalnoki miniszterium megalakításának missziójára.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest. szept. 29.

A képviselőház mai üléséről tudósítónk a következőket jelenti:

Perczel Dezső elnök azzal nyitotta meg a mai ülést, hogy mivel holnap nem lesz ülés, a mai napirend kimerítése után terjesztetik elő a benyújtott indítványt és a két sürgős interpellációt.

Az aradi gyásznap.

A jegyző erre felolvassa Kossuth Ferenc következő indítványát:

Október 6-án félszázados évfordulója lesz annak, hogy Aradon vértanu halált halt tizenhárom hős magyar honvéd tábornok

tovább képzésén. Kifejezést nyert ez az utolsó évtizedek legkülönbözőbb törvényeiben. Azonban minden őszinte ember megfogja engedni, hogy az állam nem teremthet törvényeivel egyes anyag előnyöket, hanem csak megmutathatja és elegyengetheti az utakat, amelyek minden egyesnek élénk, áldozatkész öntevékenysége s önkormányzat az összesség érdekeit vallási, erkölcsös és gazdasági tekintetben előmozdíthatja. Uraim, e tekintetben a kölni legény-egylet példányképpül áll; alapítása óta céltudatosan haladt feladata megoldása felé s ezen 50 éves fennállása alatt végtelen sok jót és áldást tett az iparosságért, különösen mikor tisztos mestereket teremtett. Ezzel az egylet s vezetői, különösen atyja a bold. Kolpings jelenlegi vezérelnöke, Schéffer kanonok ur az állam s minden helyesen gondolkodó halálját vinták ki. Emé kiváló érdemek elismeréséül ő felsége a császár és király Schéffer kanonok urnak a vörös sasrendet adományozta. Szónok itt átadta a rendjelt a vezérelnöknek a kormány szerencsekívánatai kíséretében s azzal a kívánsággal végezte, hogy a kath. legény-egylet még sokáig örvendhessen a kitűnő és tetterős vezetőknek, maga pedig virágozzék, gyarapodjék és növekedjék a német haza áldására a legkésőbbi időkg! (Élénk tetszés.)

Igy ítél a kath. legény-egylet eszméjéről egy protestáns császár és kormánya.

és Budapesten az első magyar felelős miniszterium elnöke.

Az egész nemzet párt- és valláskülönbség nélkül készül leróni hálás megemlékezésének adóját.

A nemzetet alkotmányyszerűleg az országgyűlés és a kormány képviselik.

Indítványozom tehát, hogy képviseltesse magát a kormány egyik miniszter által Aradon október 6-án és Budapesten október 8-án a nemzeti kegyelet ünnepén.

A képviselőház, a Ház elnökének vezetése alatt küldöttségileg jelenjék meg a két ünnepélyen és vigye el a képviselőház koszoruját.

Vonuljon ki a honvédség az első honvéd tábornokok és az első magyar miniszterelnök emléke iránt a tisztelet megadására.

Október 6-án a képviselőház ülést ne tartson.

A képviselőház az indítvány megokolását a hétfői ülés napirendjére tűzte ki.

A Hentzi-ügy.

Következett volna a napirend, de ezt megelőzőleg Kossuth Ferenc kért szót.

Kossuth Ferenc a függetlenségi és 48-as párt nevében és megbízásából szólal fel. E párt mindenkor feladatának tartotta a nemzetben a hazafias szellemet ápolni, ébren tartani. Ennek a kötelességnek megfelelően a multban, megfelel a jövőben is. E párt tudott higgadt is lenni, ha a hazafiság úgy parancsolta, a mint ezt a közel mult példája bizonyítja.

Augusztus 12-én egy katonai tüntetés történt, mely mélyen sértette a nemzet önértetét. E tüntetés ellen a párt nevében tiltakoznia kell és felelősségre kell vonni a kormányt, mely a tüntetés nem akadályozta meg. Nem akar igazságtalan lenni és azért el kell ismernie, hogy a Hentzi-szobor áthelyezését még a mult kormány alatt határozta el az uralkodó is, ezért a tényért a mult kormány felelős.

Polczner: És ez a kormány?

De azért, hogy ez a szobor új helyén fényes katonai ünnepséggel felavattatott és hogy ezen ünnepségen részt vett a honvédség is, már ezért a kormány felelős. Ez az, a mi mélyen sérti a nemzet önértetét és becsületét. Mélyen elszomorító dolog, hogy a király még 50 év után is szokatlan kegyelettel illeti azoknak emlékét, a kik olyan ügyért küzdöttek, a melyet azóta az uralkodó maga is megtagadott. Nem lehet hinni, hogy a hadsereg más érzelmeket ápoljon, mint a nemzet, hogy államot alkosson az államban. Ez alkotmányellenes dolog. A hadsereget a nemzet tartja fenn vérével és pén-

És végül a kölni főpolgármester szavaival zárom.

Becker főpolgármester a város nevében üdvözölte az egybegyűlteket (éljenzés). Megemlékezett róla, mily csekély magból nőtt ki a legény-egyletek nagy fája, melynek jelentősége annyival inkább nő, minél többen keresik üdvüket olyan társulatokban, melyek Istent, egyházat, hazát és trónt egyaránt tisztelnek. Ez a felfogás vezette a polgárságot a fényes fogadtatásnál, ez vezeti őt is, mikor kívánja, hogy az egylet ünnepét is a hit, szeretet és hűség szelleme vezérelje. Ismételten üdvözli mindnyájukat az ősi Köln városában. (Viharos tetszés).

Ime a kath. egyletek diadala egy protestáns országban s itt Mária országában a katholikus Magyarországon nem merjük rátenni a keresztet sem szívünkre, sem lelkünkre, sem iskoláink, sem egyleteinkre.

De változni fog mindez. Rég idő óta már nyugatról kél fel a nap, onnan ontja fényét.

Pálffy.

zével és nem az uralkodó. A nemzet mélyen érzi az elkövetett sértést és ezért felelősségre vonja a kormányt, mely e sértés elkövetését lehetővé tette.

Szell Kálmán miniszterelnök: Bár tegnap kijelentette, hogy maga is óhajtja, hogy ezen aktuális kérdés a Házban minél előbb tárgyalassék és ezért járult hozzá ahhoz az indítványhoz, hogy az ügyben bérkezett kérések soron kívül tárgyalassanak. Kossuth Ferencz mégis jobbnak látta az ügyet már ma is szóba hozni. Ő ismert elveinél fogva nem tér ki a kérdés tárgyalása elől.

Az augusztus 12-iki ünnepélyt *nem a kormány rendezte*, de azért elismeri, hogy a kormány *felelős érte*. A vád az, hogy ez az ünnepség sértette a nemzet önértetét.

Ő ezt tagadja. Az az emlék, mely ott felavattatott, csatában *elesett harcosok kriptája* fölé van helyezve. Felszenteltetett katonai és egyházi szertartással, olyan szertartással, mely harcban és vészben elesett katonákat megillet. Egy *siremlék felszenteléséről* van szó. Egy *siremlék* sohasem lehet sértés, az *mindig engesztelő*. Annak az ünnepségnek kizárólagos katonai jellege volt, tehát az nem lehetett sértő. A ki ebben sértést lát, az elfogult. Felszólítja a függetlenségi pártot és a Házat, hogy ne keresse folyton az ellentéteket a multban, ne szaggassa fel a behegedt sebeket...

Ugy van, úgy van! Hát mért szaggatják fel folytonosan? Kialtoztak zajosan a szélsőbaloldalon.

Szell Kálmán: Hanem egyesüljünk a termékeny munkában. (Helyeslés a jobb-oldalon.)

A munkarend.

Az *elnök* kijelentette, hogy határozathozatalnak helye nincs, tehát következik a *munkarend* megállapítása.

Szell Kálmán miniszterelnök részletesen tájékoztatta a Házat a munkaprogramm felől. Az ülészak fő tárgya a *költségvetés* tárgyalása, a melynek beterjesztése már a jövő héten megtörténhetik. A benyújtás után a pénzügyi bizottság szombaton hozzáfog a budget tárgyalásához. Másik fő feladata a törvényhozásnak a *hozzájárási arány* kérdésének rendezése. Erre vonatkozólag indítványozza a miniszterelnök, hogy a Ház *hétfőn* válaszolja meg a kvótabizottság tiz képviselő tagját. Egyben fölkeri a Ház elnökét, hogy sürgősen hívja fel a horvát regnikoláris bizottságot a megalakulásra, valamint a *házbizottság* is végleg megoldandó.

A *delegációkra* vonatkozólag ezeket mondá: Nem titok az ausztriai abnormis politikai állapot. Mindenkinek kívánsága, hogy a normális rend helyreálljon. Hogy mit fog tenni, ha ez nem következik be, azt elmondja annak idején. Ma csak az lehet álláspontja, hogy a *legjobbát remélve* a kellő időben tegyék meg az ország érdekeinek megóvásáért szükséges lépéseket. Addig pedig a parlament válassza meg a kvótabizottságot.

Ugron Gábor: A mult évi kvóta-arány megállapítása törvénytelen. A törvény világosan mondja, hogy ha a kvótabizottságok nem tudnak megegyezni, akkor az országgyűlés elé terjesztendő a dolog s csak azután jön a királyi döntés. Az országgyűlések pedig nem foglalkoztak a kvóta-aránnyal. De másfelől is a királyi döntés csak 1 évre szól, nem pedig egy tuczat esztendőre. Kijelenti, hogy szigorúan a törvényhez fognak ragaszkodni s nem fogják tűrni, hogy a kvóta törvény ellenére állapittassék meg. (Tetszés a szélsőbalon).

Szell Kálmán ezután fejtegeti, hogy a királyi kvóta-döntés törvényes volt. Az ő meggyőződése, hogy a nemzet érdeke a 67-iki törvényben megállapított módon szabályozni a kvótát, azzal hiszi, odaát is ez az óhajtás van.

Csak ha ez nem sikerül, akkor következik a végső mód.

Madarász József úgy látja, hogy Magyarország jogait nem a törvény, hanem a fejedelmi önkény biztosítja. Javasolja a miniszterelnöknek, ne lépjen a mult év törvénytelen útjára.

Rátkay ugyanily szellemben beszélt. A többség ezután a miniszterelnök indítványát fogadta el.

Következtek az interpellációk:

Interpellációk az árvíz ügyében

Szabó István interpellálta meg a földmívelésügyi minisztert a legutóbbi árvíz tárgyában:

1. Megindította-e és ha nem, hajlandó-e a földmívelési miniszter a szigorú vizsgálatot elrendelni az iránt, hogy a legutóbbi árvíz alkalmával a *törlésszakításokat* Szigetköz-, Tóköz és Csallóközben mi okozta?

2. Mit szándékozik tenni a földmívelési miniszter, hogy jövőre ezek a vidékek lehetőleg ily katasztrófának kitéve ne legyenek?

3. Mit szándékozik tenni a földmívelési miniszter az árvíz által okozott és beállott nyomor megfelelő enyhítésére?

Feszty Béla interpellációja:

1. Van-e tudomása a földmívelésügyi miniszter annak arról, hogy a most lefolyt árvíz mily rombolást vitt véghez a Vág-balparti árment. és belvízszab. társulat alsó szakaszán és hogy az ártéri adókönyvecskék szerint hol-danként 4 frt 53 kr. visszabályozási járulék fizetendő, mely összeg tetemesen felülmúlja az érdekeltég teherviselési képességét?

2. Kérem, miféle intézkedéseket gondol a miniszter ur lehetőkké tenni az iránt, hogy az érintett érdekeltégbe vont lakosság az ármentesítési költségeket elviselhesse?

Darányi Ignác előbb Fesztynek feleli, hogy a Vág-balparti társulatot, a mennyiben szükséges, segíyezni fogja. **Szabónak** feleli, hogy szigorú vizsgálatot indított az iránt, hogy a gátszakadások kinek, mely társulatnak mulasztásából történtek. Bejelenti, hogy az árvízkarosuitak részére Ő Felsége *tízezer forintot* adott. (Éljenzés). A kormány pedig köteletségének tartja, hogy mindent elkövessen a nyomor enyhítésére.

Szabó és Feszty a választ tudomásul vették.

Az ülés 12 órakor véget ért.

Százezernyi emberélet megmentése.

Arra, a mit a fenti czim mond, törekszik a »Budapesti Szegénysorsu Tüdőbetegek Szanatórium-Egyesülete.« Magasztos czél, melyet szívesen szolgál minden érző ember. Az első ember Magyarországon, a ki tollát és pénzét egyaránt a nemes ügy szolgálatára adta dr. Jókai Mór; tette és teszi ezt a következő magasztos felhívásban:

Felhívás a magyar emberiséghez.

Felszólalok, mint ember és mint magyar. Van egy pusztító vész, mely áldozatait könnyörtelenül elragadja. Ez a tüdővész. A rettegett ragályok, az ázsiai kolera, a keleti pestis nem oltanak ki annyi emberéletet, mint a tüdővész. Amazok ellen védekezhünk határozottan: ez itt táboroztunk. És hazánk, a szép Magyarország, az erőteljes magyar faj hazája, első sorban áll azon országok között a statisztika itélete szerint, a hol a tüdővész legtöbb áldozatot követel. Mindenkinek meg kell döbenni erre a szóra, a kinek koblében emberi és hazafiai szív dobog.

Évenként százezernyi embernek, kenyérkereső apának, családápoló anyának, reményteljes ifjunak a megmentéséről van szó a mi magyar hazánkban

E magasztos czél elérésére alakult a mellbetegek szanatóriumát felállító egyesület, melynek legmagasabb védnöke a mi koronás királyunk, a ki úgy szereti a magyar nemzetet, a hogy a magyar nemzet szereti őtet.

Hogy ez emberbaráti ügyben én szólalok fel, arra engemet Isten iránti hála kötelez.

Évtizedek előtt, harmincz évnél is régebben oly nagyfokú mellbajban szenvedtem, hogy soha egy uj tavaszt nem ígérhettem magamnak; az orvosi tudomány minden gyógyszerét kipróbálta rajtam, kétséges sikerrel. És ime most, késő aggkoromban, Isten kegyelméből épea, egészségben bírok a rám nehezült kötelekségeknek megfelelni.

Minek köszönhetem én ezt?

Isten kegyelme után a jó levegőnek. Az tett újból emberré.

Teljes elismeréssel viseltem az orvosi tudomány minden gyógyszerei és sérumai iránt, melyekkel a romboló népbetegséget leküzdeni időtlen idők óta törekesznek, de maguk az orvosok hangoztatják, hogy mindazoknál hathatósabb az Istenadta tiszta lég, helyes táplálkozás s azon a szervezet edző eljárások, melyekkel ma a szanatóriumokban gyógyítják a tüdőbetegeket.

Ezt az áldást kívánja megadni a felállítandó sanatórium a szenvedő emberiségnek Magyarországon.

Egy nagyszerű gyógyintézet emelendő fővárosunk legegészségesebb részén, a budai hegyek szélvédte völgyében, mely orvosi vélemény szerint a legszerencsésebb fekvéssel bír.

Ezen szanatórium felállításához szükséges összeg előteremtésére szólítjuk fel nemes érzésű közönségünket.

En magam, ki őseimtől nem örököltem nagy birtokot, kinek a szerencse nem osztott kincseket, ki folytonos munkám után élek ezer koronával járulok a szent czél eléréséhez.

Bizton hiszem, hogy mindenki, akiben istenfélő, hazát szerető szív dobog, tehetsége szerint sorakozni fog az intézmény létrehozóihoz.

Áldás reájuk!

Budapest, 1899. szeptember hó.

Dr. Jókai Mór

Örömmel adunk helyet lapunkban e mozgalom terjesztésére és adományokat szívesen közvetítünk.

Végezetül ide igtatjuk annak a terjedelmes felhívásnak végső passzusát, melyet Korányi Frigyes a sajtó képviselőihez intézett:

»A pár hónap előtt Berlinben, az egész világ részvételével megtartott tuberculosis-kongresszus mindenkinek megérthető módon kifejezésre hozta, hogy a küszöbön álló századnak nincsen egyetlen nagyobb fontosságú feladata, mint a tüdővész pusztításai elleni védekezés. Európában 800,000-re tehető az évenkénti tüdővészhalandóság. Ezzel szemben a szanatóriumok institúciója már minden polgárosult államban — Angliában 100 év óta — meghonosodott, bennünket immár Ausztria is megelőzte. Pedig a nemzeti érdekek sehol sem követelik a szanatóriumok útján történő hathatós védekezést olyan mértékben, mint nálunk. Egy hatalmas állam és egy életerős magyar kultúra létesítésére törekszik, de lehet-e azt elérni a mai népesedési viszonyaink közt? Feleletemet megakasztja az aggodalom. Magyarország a századok folyása alatt már többször állott a kultúra és hatalom kimagasló polczán, de ezen attributumok continuitása nehezen tartható fenn egy kis számú, rokontalan nemzet által, még az idők kedvező folyása alatt is, mennyivel inkább küzdelmes időkben! A hatalom és kultúra continuitásának sarkalatos feltételei közé tartozik, hogy egyesek és csoportok a munkában egymást felváltják

... vajjon elég-e erre a fajunkbeliek száma? És miért nem vagyunk többen? ... A magyar faj szaporodási képessége a legmagasabbak közé tartozik, de a kulturnemzetek sorában halandósága is a legnagyobbak közé: sok az újszülött, kevés az érett ember s ezeknek aránytalan nagy száma beteg. Országunk legterjedtebb betegsége pedig épen a tüdővész. A ki hatalmas magyar államot akar létesíteni, annak elő kell mozdítania közegészségügyünket minden téren, segítő jobbát kell nyújtania főleg a tüdővész elleni küzdelemhez! Ezen eszmék vezetnek engemet életpályámon és ezekből kifolyólag ajánlom kérésünket szíves elfogadásra.

A tüdővész nem a gyermekek betegsége, hanem a felnőtt koruaké, a kik a társadalom munkás, cselekvő részét képezik. 500,000 körül megközelítőleg 400,000 a 20—40 éves koruak közé tartozik. Ezek legnagyobb részt a vagyon-talan, vagy szűkvagyonu osztályhoz tartoznak, munkások, iparosok, literátusok, nagyrészők családfentartó, apa vagy anya.

Hazánkban az országrészenként a tüdővész a Duna, Tisza közén szedi áldozatait, legkevésbé a Tisza jobb partján és Erdélyben. A tüdővész halandóság legnagyobb a megyei törvényhatóságok közt Csongrád és Komárom vármegyékben és legkisebb *Biharmegyében*, amott az összes halálozások 15, emitt 10 százaléka. A városi törvényhatóságok közt legnagyobb a tüdővész halálozás Komárom és Temesvár városokban 20 százaléknál is több és legkisebb *Nagyvárad városában*, 11 százalék.

Az európai kontinensen legelterjedtebben dühög a tüdővész Moszkvában, hol egy fél millió lélekre 4 és fél ezer tüdővész jut s ettől a negyedik helyet foglalja el Budapest, 4000 tüdővész átlag számítva egy millió lakosnál, előtte van Bécs és Szt.-Pétervár, utána következik Páris, Nápoly s legkisebb tüdővész halálozás történik *Londonban*, a mi elég kézzel foghatólag bizonyítja, hogy egy nagy intézménnyel, a minőnek az Erzsébet szanatórium tervezve van, utját lehet-e a bajnak állani.

A bihari ev. ref. egyházmegye gyűlése.

A bihari ev. ref. egyházmegye ma tartotta közgyűlését a vármegyeház nagytermében.

A gyűlés elnöke *egyházi* részről Szabó Károly esperes, *világi* részről *Ritoók* Zsigmond kir. táblai elnök volt. — A gyűlésen részt vettek:

Szunyogh Péter Biharvármegye alispánja, K. Nagy Sándor kir. törvényszéki bíró, Hegyesi Márton, Miskolczy Ferencz dr., Kiss Elek, Miskolczy Árpád, Füredi László tanácsbírók, Várady Zsigmond dr. világi jegyző, továbbá Bíró János örvéndi, Csillag Lajos rojtí, Csák Máté nagyvárad, Szemes László szentjánosi, Náduvvari Lajos rojtí, Sulyok István nagyvárad, Zsigmond Ferencz ártándi, Szigeti Elek mezőkeresztesi, Bugyi Lajos püspöki-i, Konrád Géza lessi, Vaday Miklós zsákai, Kovács János furtai, Nagy Gyula paptamási, Kárger Gyula darvasi, Karácson Imre révi, Knezics József kisszántói, Boross István fugyi-i, Paulai Viktor vásárhelyi, Bokros Benedek száldobágyi, Szalai Pál hegyközpályi, Betlendi Sándor váncsodi, Kiss Antal b.-szt.-mártoni ev. ref. *lelkészek* s még számosan az egyházkerület tagjai.

Szabó Károly esperes elnök az időszaki jelentésének felolvasása előtt rövid imát mondott s ezután köszönetet mondott *Ritoók* Zsigmond főgondnoknak azokért a cikkekkért, melyeket a protestantizmus érdekében a szaklapokba írt.

Az időszaki jelentés kimerítő adatokat közöl a bihari egyházmegye anyagi és szellemi ügyeiről. A jelentés szerint a kerület egyházaiban

anyagi és valláserkölcsei tekintetben a *haladás és fejlődés* örvendetes jelei mutatkoznak. Igazolja ezt amaz áldozatok nagysága, amelyeket az épületek fenntartására s újabb építkezésekre fordítottak. A jelentés szerint az *egyházmegye népessége* jelenleg a következő:

41 anya-egyházban és 91 fiók-egyházban 43 lelkész, 1 vallástanár és két segédlelkész van. Lélekszám: 51,235. Az elmúlt évben született: 2042 lélek, elhalt: 1744, házasságot kötött: 266 pár. (Ezek 15 pár kivételével igénybe vették a lelkészi esketést.) Tanköteles: 6—12 évig 5891 gyermek, iskolába jár ezek közül 5515, 13—15 évig 2168 gyermek, iskolába jár közülök 1721.

Az időszaki jelentés az egyház anyagi állásáról következőleg emlékezik meg: Bevétel 67,545 frt 71 kr., kiadás 61,468 frt 24 kr., maradvány 6077 frt 42 kr. A tőkepenzék és alapítványok összege 63698 frt 75 kr., az adakozások összege 5919 frt 18 kr.

A jelentést örömmel vette a gyűlés tudomásul.

Ezután a gyűlés a megüresedett gondnoki állásra *Szunyogh* Pétert választotta meg lelkészállásra, ki nyomban le is tette az esküt.

Örömmel vették tudomásul a nagyvárad ev. ref. leányinternátus fejlődéséről szóló jelentést.

Elnök bejelentette, hogy *Pelbárthidán* *Holló* József migartfalvai lelkészt választották meg lelkészsé.

Felolvasták ezután Karácson Imre révi misszió lelkész működéséről szóló jelentést s ezzel kapcsolatban felolvasták azt, amelyet az egyházmegye a misszió lelkész számára készített. A jelentést általánosságban elfogadták.

Ezután különféle apró egyházi ügyeket intéztek el.

A zsákai egyháznak gróf Rhédey Stefánia 2000 frt alapítványt tett, melyet le is fizetett, amit örvendetes tudomásul vettek.

A tanítói testület felterjesztése folytán a tanítói tandíjak beszédését az iskola fenntartó egyházakra leirták.

A csökmői egyháznak a múlt évben községivé tett iskolái felekezeti véle vissza változtatását örömmel engedélyezték.

Elesd és Mező-Telki felekezeti iskoláinak államivá változtatása ügyében. Eledsnek megengedték, Mező-Telkinek pedig utasításul adták, hogy előbb kísérelje meg felekezeti iskolája fenntartását és fejlesztését s ha ezt elérni képtelen, akkor államosítsa.

Végül több lelkész és egyház segélykérvényét tárgyalták s ezzel a gyűlés délelőttre véget ért.

Détután a folytatólagos gyűlésen bírósági ügyeket tárgyaltak.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 1. Papszentelés d. e. 7 órakor a székesegyházban.

Október 1. Kiskereskedők gyűlése.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** *Tisza* Kálmán tegnap d. u. Gesztről Nagyváradra érkezett. Utját nem vezette semmiféle politikai célzat, hanem csak egy tisztán családi körülmény. Fia, *Kálmán* gróf ugyanis október elsején, miut egyéves önkéntes berukkol a Vilmos-huszárokhoz és itt fogja tölteni Nagyváradon a katona évét. Az öreg generális nagyon kíváncsi látni fiát, a mikor először feszül meg rajta a piros nadrág és égszínkék dolmány. Vele jöttek fiai *Kálmán* és *Lajos* grófok. Este szükkörü vacsora volt *Szunyogh* Péter alispánnál, melyen csak még *Bulyovszky* József polgármester, *Hlatky* Endre és dr. *Hoványi* Géza voltak jelen.

* **A jogászok nagy napja.** Ma este öt órakor fog eldőlni, hogy ki lesz a jogakadémia polgárságának az elnöke ebben az iskolai évben. A joghallgatók egészen csendben készül-

nek a választásokra, a dolog nem került ki az utcára. Más évben hangos volt ilyen tájban a jogakadémia környéke, a joghallgatók tollakat viseltek, most csendes az akadémia környéke, tollakat nem viselnek, szóval külsőleg legkevésbé sem látszik, hogy választás lesz. Pedig most is két jelölt van az olvasóköri elnökségre, az egyik a tavalyi elnök *Medvigy* Gábor, a másik *Papp* János s mind a kettőnek tekintélyes pártja van. A segély egyleti elnökségre egyedüli jelölt *Bárdos* Ödön.

* **A jászói prépost betegsége.** Mint a M—g írja *Benedek* Ferencz jászói prépostot, ki hónapok óta súlyos betegségben szenved, gondnokság alá helyezték. A rend Jászón tartózkodó tagjaiból szavazattöbbséggel egy háromtagú kormányzó tanácsot választottak, mely most a rend vagyonát kezeli és a folyó ügyeket intézi. A prépost állapotát súlyosnak tartják ugyan kezelő orvosai, de felgyógyulását nem tartják teljesen kizártnak.

* **A nagyvárad 48-as honvéd-egylet kegyelete.** A 13 aradi vértanu kivégeztetésének 50 éves fordulója alkalmából október 6-án nagy kegyelettel ülik meg a gyászünnepet, a melyen az ország legtöbb törvényhatósága képviselve lesz küldöttek által. Nagyvárad város törvényhatósága, a hagyományokhoz hiven, természetesen nem tartja szükségesnek, hogy képviseltesse magát a gyászünnepeken s letegye a kegyelet koszoruját a kivégzett hősök sírjára. De azért képviselve lesz a gyászünnepeken Nagyvárad is. A nagyvárad 48-as honvéd-egylet képviselőjében *Serényi* Gusztáv nyug. főkapitány, volt 48-as honvéd vesz részt az aradi gyászünnepeken s az egyesület nevében koszorut helyez a vértanuk sírjára.

* **A sirsértés a bíróság előtt.** A nagyközönség ismeri azon kinos ügyet, a mely a várad-olaszi-i temetőben épített bonczház miatt sokáig izgatottságban tartotta a két városrészlakosságát s megbotránkozta az egész város kegyeletesen érző közönségét. A városi tanács, daczára, hogy névleg kimutatták, kik vannak a déli kapu mellett eltemetve, arra a helyre emeltette a bonczházat. A tanács ezen határozatát *Szokoly* Tamás törvényhatósági tag, továbbá *Gábor* János és *Horváth* Ferencz megfélebezték s a felebbezésben sirsértéssel vádolták a tanácsot. A miniszter jóváhagyta a tanács határozatát, de a tanács megtorlasképpen a közgyűlés elé vitte az ügyet s javasolta, hogy *Szokoly* Tamás és társai megbüntetése végett tegyék át az iratokat a büntető bírósághoz. A közgyűlés a javaslatot elfogadván, a polgármester rágalmozásért feljelentést tett *Szokoly* és társai ellen. *Szokoly* Tamás pedig vizonvátat emelt a tanács ellen. A törvényszék ellenkező végzése daczára a kir. tábla elrendelte a helyszini szemlét és a tanuk kihallgatását. A helyszini szemle tegnapi volt kitzüve, de a polgármester felebbezése folytán elmaradt. A polgármester a felebbezés, illetve panaszban tiltakozik a sirok felbontása ellen, bár a mikor építették a bonczházat, az ellen nem tiltakozott. A felebbezés folytán a vizsgálóbíróság az összes iratokat a kir. törvényszékhez beterjesztette s a szemle foganatosítását beállította s nem tartotta meg. A tanuk ma, szeptember hó 30-án délután 1 órára vannak kihallgatás végett megidézve. A leghelyesebb volna, ha e kellemetlen ügyben a tanács belátná tévedését s a közgyűlés jóváhagyása reményében, a mi biztosan meg lenne, vissza vonná a panaszt.

* **Óvónó választás.** *Hosszszupályiban* az óvónó választás f. hó 10-én volt s *Fapp* Jánosné sz. *Csécsey* Juliánát választották meg egyhangulag.

* Protestáns mérnök a pápánál. Egy Borman Arne nevű fiatal norvég mérnök, ki nemrégiben egy új villamosságot talált fel, mely egy időben világít és melegít, a minap abban a szerencsében részesült, hogy a pápa magánkihallgatáson fogadta. A mérnök új találmányát a pápának ajánlotta és mást nem kért érte viszonzásul, csak ő Szentsége áldását. A Szent atya meghatva a fiatal protestáns vallású férfit kérelmétől, ezt szívből teljesítette és buzdította őt, hogy folytassa tudományos munkálkodását. A mérnök, kit a Szent atya azzal bocsátott el, hogy mielőbb jöjjön el hozzá ismét, Rómában telepedett le állandóan.

* A 40,000 forintos per vége. Egy érdekes, nagy összegű polgári perben döntött a napokban a kir. kuria. Néhai *Revák* Jánosné hagyatékáért, mintegy 40,000 frt összegig *Beke* Sándor törvényszéki írnok pert indított özv. *Menszár* Lajosné és fiai ellen. Az első bíróság *Beke* Sándor felperes javára döntött, de a nagyváradi kir. ítélő tábla az alperes: özv. *Menszár* Lajosné és fiai részére ítélte meg a hagyatékot. A kir. kuria a kir. tábla ítéletét helybenhagyta.

* Szerencsétlenség a vasuti síneken. Tegnap hajnalban majdnem végzetes szerencsétlenség történt Nagyvárad határában. A budapesti vasutvonalknak a bihari Hágóhoz vezető út keresztezésénél levő vasuti őrház sorompója állítólag nem volt lezárva s ez okozta a bajt. *Lőrincz* Prázsa sitervölgyi lakos két ökrös szekerevel igyekezett Nagyváradra s éppen akkor érkezett a vasuti pályatestre, a mikor egy vonat robogott a vágányokon. A szekeren, a gazdán kívül *Ritter* Bernát sitervölgyi lakos ült még, de az utolsó pillanatban, látván a veszélyt, legráltak mindketten a szekérről. A vonat a két ökröt véresre sértette s ezek valószínűleg elhullanak a sérülések következtében.

* Nem kell új temető. A nagyváradi neolog izr. hitközség nemrég temető helyet kért az újvárosi új központi temetőben s a város hajlandó megfelelő összegért a kért temető területet a hitközségnek átengedni. A hitközség tegnap kérvényt adott be a városhoz, amelyben kijelenti, hogy a temetőre nem reflektál, mivel a várad-velencei izr. temetőben még van elég hely a temetkezésekre.

* Román diákok ismerkedése. Ugy látzik, hogy a román joghallgatók ama bizalmas központja, mely néhány éven át Nagyváradon alakult és erősödött, de tavaly erőlyesen szét lett ugratva, most Kolozsvárra teszi át súlypontját. Az innen megugrott nemzetiségi ifjak csakis azon intelligenciával vétettek föl a kolozsvári egyetemre, hogy a politikával teljesen felhagynak, a mint azonban egy kolozsvári hír bizonyítja, ennek nem igen felelnek meg. Az egyetem román nemzetiségű ifjai ugyanis ismerkedési estélyt tartottak, melyen budapesti vendégek is részt vettek. Az ismerkedő vacsorán a felküzöntök sorát *Szkurtu* János bölcsészethallgató nyitotta meg, ki figyelmeztette a jelenlevőket, hogy ne feledjék el soha azt, hogy egy elnyomott népnek fiai, kikre az a feladat vár a jövőben, hogy e nép sorsának intézésére vezető hatást gyakoroljanak. Utána a budapesti tanulók képviselője, *Sztrajczár* joghallgató beszélt, a ki biztosította a kolozsváriakat arról, hogy a nemzeti érdekekért folytatott küzdelemben mindig számíthatnak a budapestiekre. A tót ifjak nevében *Dublesch* és *Hodsa* joghallgatók üdvözölték román testvéreiket. Az utóbbi nemcsak arról beszélt, hogy a tót ifjuság vállvetve fogja támogatni a románokat, kik egy igazságtalan és elnyomó rendszer ellen annyi kitarással harcolnak, de kitért arra a mozgalomra is, melyet az aradiak legutóbb az aktivitás érdekében indítottak. Elítéli azt a mozgalmat s föl hívja az ifjuságot,

hogy gyülekezék a régi zászló köré és ne hallgasson semmiféle csábító ígéretekre, hanem tartson ki rendületlenül e zászló mellett. Beszélt még *Novakovic* is, kit a múlt tanévben *Nagyváradról* magyarellenes üzemekért kizártak s rámutatott arra, hogy a jelenlegi körülmények között a román ifjuság nem tehet egyebet, minthogy ösztönt merítve az elnyomott nemzetiségek szenvedéseiből, folytassa a harcot az elnyomók ellen.

* Betörők garázdálkodása Gyapjun. Ritka nyugalmas csendéletnek örvendenek a gyapjuiak. Tegnap éjjel olyan nagyobb méretű garázdálkodás történt, a mi ritkítja párját. Ismeretlen tettesek végig garázdálkodták a község intelligensebb házeit s fegyverrel is lövöldöztek. Először *Dietrich* Zoltán lakására törték, majd a gör. keleti paplakba törtek be s 18 ablakot az ablaklakkal együtt összetörték. Innét az anyakönyvi hivatalhoz mentek s azt feltörték. Az épület ajtajait kihordták az utcára. Végül br. *Königsvarter* Hermann kastélyát rohanták meg s az egyik alvó gazdatisztra háromszor rálöttek. A gyógyszerész neje súlyos betegen fekszik a kiállott izgalmak miatt. A csendőrség erőlyesen kutatja a garázda gazembereket s hir szerint már nyomukban is vannak.

* Új anyakönyvvezetők. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök *Biharvármegyében* az érselindi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé *Horváth* János h. köjegyzőt, továbbá anyakönyv vezető helyettesekké a pecze-szöllősi kerületbe *Goszler* Pál Henrik s. jegyzőt, a mikló-lázuriba *Popovic* Traján jegyzőt, a budurásziba *Gojna* György okleveles tanítót, a széplakiba *Debreczeni* István s. jegyzőt s végül a vizesgyáni kerületbe *Porumb* Döme tanítót nevezte ki és a pecze-szöllősi, valamint a vizesgyáni anyakönyvvezető helyettesek kivételével, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* Lelketlen anya. A budapesti szentendrei ut 62. számú ház egyik kis lakásában egy 12 éves István nevű fiatal gyerek lakott *Sors* Mária napszámosnővel. Az asszony nagyon kegyetlenül bánt mindig a vékony czingár, sápadt arcú fiúval, a ki törvénytelen gyerek. Ütötte verte, koplaltatta a fiút, úgy, hogy gyakran a házbéliek szabadították ki a gyermeket a lelketlen anyja kezeiből. Gyakran adtak neki enni, mikor már a gyermek az éhségtől közel volt hozzá, hogy összeesik. Tegnapelőtt este megint vad lármá hallatszott ki a napszámosnő lakásából. *Sors* Mária szidta, verte a fiút, a mikor aztán egyszerre csak csönd lett odabenn. A házbéliek ekkor gyanakodva, benéztek, de ijedten tántorodtak vissza. A konyha padlóján ott feküdt a megkínzott fiú bezuott fejjel, eszméletlenül. Homlokán seb tátongott, melyből patakzott a vér. Mellette állt még akkor is a bestiális anya és a kezében volt egy nehéz vas-fazék, melylyel a szegény fiút leütötte. A házbéliek gyorsan értesítették a közeli rendőrt, a ki a mentőkért telefonált, akik nem sokára ott is voltak és az eszméletlen gyermeket bevitték az irgalmasok kórházába. Az anyát a házbéliek dühökben agyon akarták verni s a rendőrök csak nagynehezen tudták megvédelmezni a bösz tümeg haragja ellen.

* Dadogók tanfolyama. *Vaday* József nagyváradi községi iskolai tanító szép eredményel küzdök a dadogók és hebegők oktatása körül. Csak most, az általa kezdeményezett tanfolyamokból látszik, hogy városunkban is mily nagy számmal vannak ilyen szerencsétlen gyermekek. Utóbb nagyszámmal jelentkeztek szegény sorsu dadogók és hebegők, miért is *Vaday* József azon kérelemmel fordult Nagyvárad városához, hogy ezek részére, a miniszteri rendelet értelmében a város ingyenes tanfolyamot létesítsen.

* Szerencsétlenül járt munkás. Tegnap reggel a budapest, elevátor előtt nagy szerencsétlenség történt. Egy gabonaszállító hajónál a munkások kihordták a teli zsákokat, mikor

Höllefart János 32 éves napszámos terhének sulya alatt egyszerre csak megcsuszott a padlón, mely a hajóról a partra vezetett és leesett a Dunába. A szegény ember rázuhant a rakópart lépcsőjére és fejét belevágta egy éles kiálló kőbe. Pajtásai hamar a segítségére siettek és kifogták a vízből. *Höllefart* koponyacsonttörést és agyrázkódást szenvedett, úgy, hogy a mentők bevitték a Rókus-kórházba. Állapota oly aggasztó, hogy felgyógyulásához alig van remény.

* 79938. Ez annak a napokban sokat emlegetett osztálysorsjátékbeli számhüvelynek a száma, amelyet pénteken, szeptember 22-ikén, *Feinsilber* Béla szobafestő (lakik szövetség-utca 9. sz. a.) a Vigadó nagytermében a szemétkben talált meg. *Feinsilber* a leletet — szombaton és vasárnap nem lévén huzás — a hétfő délelőtti huzáskor adta át az ügyeletes rendőrfogalmazónak, a ki viszont a Vigadó gondnokának s ez meg az osztálysorsjátékválalat jelenlevő képviselőjének juttatta kezébe.

Váltóhamisító kereskedősegéd.

— Saját tudósítónktól. —

A tavaszon egy sápadt képű, fiatal zsidó fiú hamisított váltókkal próbált szerencsét a váradi pénzügyintézeteknél.

Négy váltóval próbált szerencsét, amiből három váltót el is fogadtak, míg a negyedik váltó elhelyezése nem sikerült. Mind a négy váltón ugyanazon nevek szerepelnek s a fiatal ember azokra kétezer háromszáz forintot kapott, míg a negyedik váltót a hatszáz forintosát, értékesíteni nem tudta.

Ezekon a váltókon kívül még két hasonlóan kiállított váltót találtak a vádloznál mikor letartóztatták, az egyik ötszáz forintról szól, a másik négyszázötven forintról. Ezeket értékesíteni már nem volt ideje.

Teljesen érthetetlen, hogy a vádlott hogyan tudta a bankokat becsapni, mert a vádlott igen együgyű ember, erre mutat védekezése is. Letagad néha olyan dolgokat, amelyek teljesen jelentéktelenek s le tagadja azt, hogy nála váltókat találtak volna, ellenben beösméri azt, hogy az egyik váltót leszámítottatta.

A terem majdnem egészen megtelt hallgató közönséggel.

A végtárgyalásról tudósítónk a következőket írja:

A tavaszon történt, hogy a Polgári takarékpénztár feljelentést tett egy *Weinberger* Emánuel nevű kereskedősegéd ellen, aki a takarékpénztárnál egy *Grüner* Simon és *Szimer* Simonné aláírásával ellátott 1000 forintos váltót leszámítottatott, melyről megállapították azt, hogy az hamis.

A nyomozás megindult, a rendőrség az esetről értesítette az ország összes rendőrségeit, aminek meg is lett a foganatja, amennyiben *Weinbergert* pár nap múlva elfogta a budapesti rendőrség.

Mig *Weinbergert* keresték, még három hasonló feljelentés érkezett a rendőrségre *Weinberger* ellen.

A törvényszék tegnap foglalkozott ezen ügygyel.

A tárgyalást *Millye* Gyula kir. táblabíró vezette, a tanácsban voltak: *Fassie* Pál s *Barróthy* Pál dr. bírák.

A vádhatóságot dr. *Korn* Alajos képviselte, a vádlottat dr. *Váradi* Zsigmond védi.

A tárgyaláson a vádakat sorba vették.

Az ezer forintos váltó.

Dr. *Mihelffi* Lajos ügyvéd már régebbi összeköttetésben volt *Grüner* Simon belényesi lakossal. Ez év márcziusában megjelent irodá-

jában Weinberger Emánuel s egy levél kíséretében egy ezer forintról kiállított váltót nyújtott át.

Mihelfi a levelet elolvasta s aztán egész gyanútlanul átadott Weinbergernek ezer frtot. A levélben ugyanis Grüner arra kérte Mihelfit, hogy a váltó értékét fizesse ki a level átadójának.

A levél s a váltó, mint kitudódott, hamisított volt.

E vádat a vádlott tagadta. Azzal védekezett, hogy azon időben, mikor a váltót Mihelfihez vitték, ő nem is volt Váradon, hanem Kolozsvárt időzött.

Ezt az előadást azonban megczáfolta Tury Károly ügyvédjelölt, aki a vádlottban határozottan felismerte azt, aki a váltót Mihelfihez vitte.

A második váltó.

Délután a második bűncselekményt kezdték tárgyalni.

A vád az, hogy februárban a *Polgári takarékpénztárnál* benyújtott a vádlott egy ezer forintos váltót, amely a *Grünerék* aláírásával volt ellátva s ezt a Polgári takarékpénztárnál is számították s a vádlott a pénzt fel is vette.

Ezen ügyben az első tanu *Veisz Mór*, a Polgári takarékpénztár igazgatója.

A tanu elmondja, hogy Weinberger a leszámítolási jegyet, mint *Boros Menyhért* írta alá s hogy a pénzt kifizették, mert ősmerték, hogy *Grünerék* pénzes emberek.

Elnök: Hogyan jöttek rá, hogy a váltó hamisítva van?

Tanu: Mi óvatosságból tudtuk a váltó leszámítolását *Grünerrel*, aki táviratilag tudatta, hogy a váltó hamis. Mi erre a feljelentést megtettük.

— Mennyi a bank kára?

— Ezer forint.

A vádlott erre a vádra nézve beüsméri azt, hogy a váltót ő számítottatta le s hogy a *Boros Menyhért* nevet ő írta. Tagadja azonban azt, hogy a váltót ő hamisította volna.

— Találtam én ezt kérem két héttel a leszámítolás előtt a *Kossuth-utcán* — erősíti több ízben is a vádlott.

Azt mondja később, hogy ő nem is akarta a pénzt felvenni, hanem megszorult s így kénytelen volt ezt tenni.

Hogy másik két váltót találtak volna nála mikor letartóztatták, tagadja.

— Hiszen megtalálták önnél azokat s itt vannak, tartja elébe az elnök, de a vádlott erről semmiképpen sem akar tudni.

Elnök: Miért nem írta a leszámítolási jegyre alá a saját nevét?

Vádlott: Mert akkor magyarosítani akartam a nevemet *Borosra*.

— *Grünernek* rokona ön?

— Igen.

Elmondja azután a vádlott, hogy *Váradról* *Kolozsvárra*, innen *Kassára*, majd *Iglóra* s végül *Pestre* ment, hol letartóztatták.

Erre a vádra nézve még tanu volt *Balogh Vilmos*, a takarékpénztár könyvelője, aki azt mondja, hogy a váltót azért fogadták el, mert ősmerték a *Grüner* aláírását.

A harmadik bűncselekmény.

Weinberger a múlt év december havában a *Biharmegyei kereskedelmi és iparbankhoz* elvitt egy *hatszáz* forintról kiállított váltót, amelyen ugyancsak *Grünerék* szerepeltek s ezt a váltót benyújtotta.

A banknál a váltó gyanusnak látszott s ezért igazolásra szólították fel *Weinbergert*, aki azon ürügygel, hogy levelet hoz *Grünertől*, eltávozott, de többé vissza nem tért. Ennél a banknál Weinberger a leszámítolási jegyzet alá *Varga Menyhért* nevet irt.

Ez a bank így nem károsodott.

Papolczi az első tanu, aki elmondja, hogy a váltót Weinberger hozta, akit ő nem ősmert.

A vádlott ezen bűncselekményre nézve beüsméri azt, hogy a váltót elvitte a takarékpénztárba s hogy azt ott benyújtotta, azt azonban, hogy azt ő hamisította volna, határozottan tagadja.

Azzal védekezik, hogy azt a váltót neki egy előtte addig ismeretlen ember, aki magát

Schlézinger Mihálynak mondta, adta át azzal, hogy azt *Grüner* küldi.

— Miért nem küldte akkor ön el *Schlézinger* a bankba?

— Elküldtem s ő azt mondta, hogy el is megy.

— De hiszen *Schlézinger* az egészről mit sem tud!

— Lehet, hogy az egy — *más Schlézinger*. *Schlézinger Mihály* tanu az egész dologról mit sem tud. Azt vallja, hogy ő *Weinbergert* soha sem látta, a váltót neki át nem adta.

A vádlott mikor szembesítik a tanuval, ezeket mondja:

— Lehet, hogy ez az ember volt, de én már nem emlékszem határozottan.

A háromszáz forintos váltó.

A negyedik váltót a *Leszámítoló-banknál* helyezte el a vádlott.

Ez a váltó háromszáz forintról szólt s az értékét *fel is vették*.

A vádlott ezt a cselekményt tagadja. Erről tudni sem akar s azzal védekezik, hogy a leszámítolás napján *Szegeden* se volt.

A bank tisztviselői nem ismerik fel a vádlottat, míg a hivatkozott tanuk, a pinczerek *Szegedről*, azt állítják, hogy akkor *Szegeden* volt.

Érdekes volt *Sós Jenő* vallomása, aki azt mondta, hogy a vádlott *egyetlenegy* éjszakát se töltött szállodában, mert mindet végig mulatta.

A törvényszék ezután kihallgatta a váltón szereplőket: *Grüner Simont*, *Grüner Simonét* s *Grüner Józsefet*, akik mindannyian azt állították, hogy a váltókat ők nem irták alá.

Az írásszakértők ugyanezt állítják, de állítják azt is, hogy az írásban felismerték a vádlott írását.

A perbeszédre került ezután a sor.

Korn kir. alügyész tartalmas beszéd után a vádlott megbüntetését kérte, míg a védő három vád elejtését s a legenyhébb büntetés kiszabását kérte.

A törvényszék hosszas tanácskozás után hozta meg az ítéletét, mely szerint a vádlottat bűnösnek mondták ki *három rendű magánokirat hamisítás bűntettében s egy halóság elleni erőszak vétségében s ezért három évi fegyházra* s öt forint pénzbüntetésre ítélték.

A negyedik bűncselekményben azonban a bűnösséget nem állapították meg.

Az ítéletet a vádlott s védője megfélebezte, szintugy felebbezett a kir. ügyész is szigorításért.

IRODALOM.

Magyar Sion egyházirodalmi folyóirat szeptember havi füzetét vettük a következő jeles tartalommal. *Récsey Viktor* dr. történettudósunk a vatikáni levéltár kiadatlan adatai után közli Magyarország főpapjainak névsorát a középkorból 1198-tól 1431-ig. *Nyögér Antal* a szocializmus ismertetését folytatja s a tőkét védi meg, a szocialis tanoktól, *Bartha György* Fabchich József életét és munkáit ismerteti. A kötet többi részét könyvbírálatok és vegyes közlemények töltik ki. A tartalmas, ügyesen szerkesztett folyóirat ára egész évre 6 frt.

Szent Gellért ifjúsági hitszónoklati folyóirat II. évfolyam. II. füzet. 1899. október hó. A kiváló gonddal szerkesztett folyóirat jelen füzete ismét csak diszére válik mindazoknak, akik ezt az ifjúság hitoktatóinak kezébe szánták. A 76 oldalon megjelent füzet tartalma a következő: 1. Október hóra. Vázlat. A boldogságos Szűz hatalmáról. *Sörös Pongrácz*, pannonhalmi szent Benedek-rendi főiskolai tanártól. 2. A magyarok Nagyszonya ünnepe. *Danka Placzd*, pannonhalmi szent Benedek-rendi székesegyházi szónoktól. 3. Pünkösöd után XX. vasárnapra. A hit hatalmáról. *Borbély Kornél*, pannonhalmi szent Benedek-rendi főpáti helynöktől. 4. Pünkösöd után XXI. vasárnapra. *Bocsánat és párbaj* *Öcsényi Anzelm* dr., pannonhalmi szent Benedek-rendi theologiai

tanártól. 5. Pünkösöd után XXI. vasárnapra. Vázlat *Krisztus szeretetéről*. *Sörös Pongrácz*, pannonhalmi szent Benedek-rendi főiskolai tanártól. 6. Pünkösöd után XXII. vasárnapra. A becsületről. *Maszlághy Xav. Ferencz*, prépost, esztergomi kanonoktól. 7. Pünkösöd után XXIII. vasárnapra. A szent ereklyék tiszteletéről. *Wagner Lőrincz*, pannonhalmi szent Benedek-rendi theologiai tanártól. 8. Apologetikus beszéd Az erő a világ mozgásának nem lehet végső oka. *Saly Brunó*, győri szent Benedek-rendi főgymnasiumi tanártól. 9. Alkalmi. A katekizmusról. *Gratzer Pius*, kőszegi szent Benedek-rendi gymnasiumi tanártól. Többek közreműködésével kiadja és szerkeszti *Pannonhalmán: Szinek Izidor* dr., szent Benedek-rendi theologiai tanár.

Az „Egyetemes Könyvtár“ új sorozata. A Győrött *Zoltán Vilmos* szerkesztésében és *Grósz testvérek* kiadásában megjelenő „Egyetemes Könyvtár“, mely rendkívüli olcsóságánál (egyszám ára 10 kr.) s azon körülményénél fogva, hogy a magyar és külföldi klasszikus, valamint modern irodalom legszebb termékeit nyújtja, közkeveltségnek örvend, mostani sorozatával tullepte a 100-ik számot. A 100. szám *Racine* klasszikus, magyarul eddig még sehol meg nem jelent öt felvonásos tragédiáját, a „*Britanicus*“-t tartalmazza. A verses műfordítást *Zoltán Vilmos* végezte francziából s a fordítás mindvégig hű, magyaros és költői. A 101—104. számok *Zrinyi Miklós* gróf „*Szigeti veszedelem*“-ét tartalmazzák jegyzetes kommentárral, melynek az ifjuság nagy hasznát veheti. A 105. számban *Walton Róbert* értekezik *Vörösmarty Mihályról*, mint drámaíróról. A 106. szám *Szavay Gyulának*, az új magyar irodalom e kiváló tagjának dramoletjeit tartalmazza, köztük az „*Első lépés*“-t, a budapesti Magyar Színház megnyitó prologját. A 107—108. kettős szám *Rudaid Kipling* „*Indiai történetek*“ című világhírű elbeszéléseit foglalja magában *Zoltán Vilmos* fordításában, míg a 109—110 számok *Gyöngyösi Murányi Vénus*-át, a XVII. század legkiválóbb romantikus eposzát tartalmazzák. A 111. számban dr. *Karácson Imre* „*Keletről*“ cím alatt szemelvények közül az újabb török írók műveiből, melyek a mellett tanuskodnak, hogy kitűnő orientalistánk ép oly jeles fordító is. Az Egyetemes Könyvtárra, melynek havonként kétszer jelenik meg egy-egy füzete, elő is lehet fizetni. Előfizetési ára egy évre 2 frt 40 kr., félévre 1 frt 20 kr., negyed évre 60 kr. Egy füzet ára 10 kr. A pénz előleges beküldése mellett bérmentve. — Ugyancsak *Grósz testvérek* kiadásában jelent meg a „*Tanulók zsebkönyve*“ az 1899—1900. isk. évre, melyet két kiváló szakerő szerkesztett s mely naptáron és jegyzéklapokon kívül hasznos tudnivalókat közöl, úgy, hogy tanulónak csaknem nélkülözhetetlen. A csinos kis kötet pompás egészvászson kötésben csak 15 krba kerül.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Dr. *Mariencescu Athanas*.

1738. Gál László — Nyéki Zsófia — helyben hagyva.

1740. Szekeres Mihály — Juhos Eszter — megváltoztatva.

1741. Löwenstein Zsigmond — Fűchsel Gizella — helyben hagyva.

1742. Ifj. Katona Imre — Katona Ágnes — megváltoztatva.

1743. Szabó Ágnes — Juhász Imre — megváltoztatva.

2004. A kir. ügyészség — Szedlák János és *Balogh Juliánna* — megváltoztatva.

2069. *Podani Mária* — *Melis János* — rendelet.

2070. Ifj. *Pikó Ferencz* — *Csete Juliánna* — feloldva.

Előadó: Dr. *Járosvy Kálmán*.

2242. *Singer Márton* — *Kohn József* — helyben hagyva.

2260. *Pankotai népbank* — *Zászló Partena* és társa — helyben hagyva.

2285. Viktória takarékpénztár — megváltoztatta.
 2294. Molnár Andrásné — Bocskay György és társa — helyben hagyva.
 2321. Schwartz H. és társa — Osterreiché Sándor helyben hagyva.
 2366. Biharmegyei árvaszék — Nagy József és társa — megváltoztatva.
 2377. Ifj. Klébinder Henrik — Szelle József — rendelet.
 2379. Balázs Gusztáv — Klein Ignác — rendelet.
 2380. Pap Demeter — Pintye Prekup — megváltoztatva.
 2410. Mező Sándor — id. Bede István s. t. — helyben hagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

2758. Simon Sándor lopás — részben megváltoztatva.
 2737. Osváth Sámuelné sikkasztás stb. — részben megváltoztatva.
 2800. Mózsza Gézáné becsületsértés — visszatartás.
 2801. Schwarcz Lázár és neje megvesztegetés stb. — részben megváltoztatva.
 3848. Koczoj György s. t. gyilkosság stb. — részben megváltoztatva.
 2802. Mengye Péter s. t. testisértés — helyben hagyva.
 2815. Furulyás Lajosné magánlaksértés — helyben hagyva.
 5830. Balázs Istvánné lopás — megsemmisítve.
 2831. Fekete Mihály lopás — részben megváltoztatva.
 1852. Kállai Imre lopás — helyben hagyva.
 2853. Varró Lajos s. t. testisértés — részben megváltoztatva.

SZINHAZ.

Amon Margit sikerei. *Krecsányi*

Ignác kitűnően szervezett szintársulata a napokban fejezte be Hódmezővásárhelyen színi évadját jó eredménnyel. A közönség egyes szereplőknek bucsu estélyeik alkalmából nagy óvációt rendezett. Ezek közt legimpozánsabb volt Amon Margit bucsufellépte, a ki a *Madarász* Postás Milkáját csupa temperamentummal és bájjal játszotta.

Bölöny intendáns pöre. A kolozsvári színház nagyváradi időzése alatt történt, hogy *Perényi* Margit konfliktusba keveredett a színház vezetőségével és szerződését felbontottnak jelente ki, eltávozott Nagyváradról. A fiatal művésznő, a ki kolozsvári szereplése alatt élénk rokonszenvenek örvendett, azóta *Komjáthy* János debreczeni szintársulatához szerződött. Az ügy azonban ezzel nem fejeződött be, hanem folytatást talált abban a keresetben, a melyet *Bölöny* intendáns képviselőjében 1500 ft és járuléka iránt a napokban tett folyamatba a kolozsvári kir. törvényszéknél *Gajzágó* Manó ügyvéd, mint a kolozsvári színház jogtanácsosa. *Perényi* kisasszony ugyanis, midőn szerződésre lépett Bölönyivel, 1500 ft birság fizetésére kötelezte magát arra az esetre, ha a szerződést egyoldalulag felbontaná. Az intendáns most ezt az összeget követeli *Perényi* Margittól.

REGÉNY-CSARNOK.

A mátészalkai szinidény vége.

Irta: E. Kovács Gyula. 7

— Nem, nem! Megyünk. Pályiban hálunk. A pap sógorom lesz. Jegyese a hugomnak. Csak ad szállást egy éjszakára. S valamivel közelebb leszünk célunkhoz.

Gerő! Gyerünk! S Lebó Károlytól érzékeny bucsut véve megállottunk a Görbe hótél előtt. azt hiszem mind a ketten görbén, némi hőkkenéssel, néma tanakodással a fölött, hogy hát, hogy is lesz most tulajdonképen ez e gyalogos indulat.

Kocsit fogadni eszünk ágába sem volt. Elindultunk, mint a Heine két gránátosa, »Egy más vállán együvé borulva.« Nekem volt egy tiszta uj laktópánom, az nap vettem. S minden egyéb ruhadarabom rongyos.

Gerőnek volt egy tiszta uj ezilindere, ma se tudom, holtehetett rá szert s minden egyéb ruhadarabja vedlett.

Lehetet-e csodálni, hogy a mint a nagy utca vége felé jutottunk, a paraszt gyerekek folyton azt kiabálták utánunk, a mit oktalan gyermekésszel hajdan magam is, sőt néha görönggyel is dobálóztak: »Zsidó bidó vakaró! Mi van nálad eladó?!« S mig csak látszottunk, vége nem volt e kiabálásnak. Végre eltűntünk. Nem látszottunk. S előttünk sárgálott egy oly homoktenger, minőről csak annak lehet fogalma, ki a Nyírség eme táján utazott valaha. Négy lovas fogat is csak mászva szokott itt haladni. Hát még olyan szerény, tántorgó, kétlábú gyalog szerkezet, mint a mi lábazatunk, oly zajos és izgalmas nap után.

Vánszorogtunk.

A nap hanyatlott.

Bucszó sugarai egy utánunk czammogó ökörszekérre világítottak.

A pálinka masinából jó. Kombináltam a meglehetősen ismert helyi viszonyokból. Bizonyosan haza megy Pályiba. Fompás! Felülünk. Ácsi Gerő. Ül le. Ki se mondtam még s ő már nem ült, hanem fejfelé lefelé siklott az om-latag parton olyan árokféle puha homok mélyedésbe.

Hahó! Nem lesz jó így ékám! Megigazgattam, fejfelé helyeztem, mellé ülve elkezdtem fujni akkori legkedvesebb nótámat: Három levele vagyon az epernek. S ugy egy jó fertály mulva előttünk poroszkált a két ökörs nyomába nyikorgott kas és mindenféle ülés nélkül egy meztelen, vasatlan, szegényes állapotú jármű.

— Jó estét atyafi! Hová!

— Hát haza Pályiba. A Schwarcz masinájában dolgozom nappal, éjszakára pedig haza járok.

— Legyen olyan jó, vegyen fel bennünket és vigyen magával Pályiba. Megfizetünk!

Gyanus szemmel fürkészett a paraszt.

— Mifélek? — Mi járatban vannak? —

Zsidók?

— Dehogy!

— Nem erre valók lehetnek!

— Miért?

— Mert erre felé magyar ember olyan ruhát magára nem venne, inkább fehérben jár. — Fehérbe? Hát épen magunk se volnánk ám annak elrontói, de lássa kigyelmed, minden ember azzal takarja be magát, a mije van. Különben is nem ez itt a kérdés. Fölvesz-e vagy nem?

— Mondják meg előbb kicsodák? Micsodák? Már kinyitottam a szájam, hogy feleljek; de rögtön eszembe jutott, hogy mi haszna. Meg nem érti. Jaj atyafi — szólok — kicsodák? vagyunk? E már a valami. Ezzel a felelettel nem olyan könnyű készen lenni. Hanem vegyen fel csak előbb, majd odafenn a szekeren megmagyarázom.

Felsegített. Felültünk. Gerő a szekér derekába nyújtzkodott el — szendergett. Magam a szekér oldal meredélyére mereszkedtem.

Csendesen, simán ringatózva haladtunk a kerékagyig érő homokba, le- vagy felfordulásról szó sem lehetett.

— No hát mik az urak? kértett kíváncsian.

— Mi? Már hogy mi mik volnánk? Hát színészek. Érti? Magyar színészek.

Nézett, nézett, merőn nézett s látszott, hogy a színész szó arabsul van neki.

— Hm! — Sz — színé — szines — szinesek — mi a?

— Színészek — rágtam a szájába — hát nem tudja, mi a színész?

— Nem biz én, kérem.

— Nem tudja, hogy mi a színház?

— Nem.

— Nem volt színházban soha?
 — Nem én kérem, hírét se hallottam.
 — Hát diátristát látott-e már valaha?
 — Soha! Azaz lehet, de nem gondolnám.
 — De csak volt Diatrumban valaha?
 — Az Isten tudja, sok esik az emberrel, lehet, de nem emlékezem.

(Vége köv.)

TAVIRATOK.

Személyi hírek.

Bécs, szept. 29. Széchenyi Manó gróf, a király személye körüli miniszter, tegnap este fél 7 órakor ide érkezett.

Bécs, szept. 29. György schauburglippei herceg ma reggel ide érkezett. A pályaudvaron a melléje kirendelt Falckenstein báró alezredes fogadta. (M. T. I.)

Háborus hír a börzén.

Budapest, szept. 29. (Saj. tud. táv.) A tarnszváli háboru híre az értékpapirok a budapesti börzén roppant nagyot estek.

Az osztrák válság vége.

Bécs, szept. 29. (Saj. tud. táv.) Gróf *Cláry* megbízott a hivatalnok miniszterium alakításával, a mi parlamenti körökben erős meglepetést keltett.

Bankett Kassán.

Kassa, szept. 29. Színház után 300 terítékű bankett volt a Schalkház-vendéglőben, a melyen a notabilitásokon kívül résztvettek: a főispán, a hadtestparancsnok, a honvéd-kerületi parancsnok és a meghívott művész- és írógárda valamennyi tagja. Az első pohárköszöntőt Péchy Zsigmond főispán mondta a királyra, melyet a jelen voltak állva hallgattak végig. Münster polgármester Széll Kálmán miniszterelnököt éltette. Kozora főjegyző köszönetet mondott a budapesti állami színházak intendánsának, valamint a Nemzeti Színház igazgatójának és a megjelent művészeknek és művésznőknek, kik a mai ünnepséget megjelenésükkel és közreműködésükkel emelték. Festetich gróf igazgató Kassa városa közönségét köszöntötte fel. Azután még számos felköszöntő hangzott el. (M. T. I.)

A francia összeesküvők pöre.

Páris, szept. 29. Arra a híresztelésre, hogy az orleanista összeesküvésre vonatkozó iratok között egy Gallifet hadügyminisztert kompromittáló levél is van, a hadügyminiszter levelet irt a Figarónak, a melyben kijelenti, hogy 1898. év végén csakugyan irt levelet a orleansi hercegnek, a melyben visszautasította a herceg meghívását a woothortóbi vadászatra. Azóta soha sem irt az orleansi hercegnek. (M. T. I.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, szept. 29. Az Agencede Constantinople jelentése szerint hivatalos török helyen alaptalannak nyilvánítják a szerreszi szandsákban garázdálkodó rablókról és a koszovói vilajetben állítólag előfordult elnyomásról szóló jelentéseket, a Times-nek konstantinápolyi letartóztatásokról és állítólagos izgatottságról szóló jelentését pedig rosszakaratu koholmánynak minősítik. (M. T. I.)

A franciaországi sztrájk.

Páris, szept. 29. Le Creusotban a helyzet állandóan nyugtalanító. A sztrájkolók még most is végső ellentállásra készek. Néhány lap közlése szerint a kormány hivatalosan akar javaslatot tenni a differenciáknak választott bíróság útján való rendezésére. (M. T. I.)

Az angolok Kinában.

London, szept. 29. Macdonald kínai angol követ tiszteletére tegnap este bankett volt, a melyen a követ annak a nézetének adott kifejezést, hogy Angliának minden lehető el kell követnie, hogy az eddigi vívmányokat a lehető legjobban kiaknázza. Politikáját arra kell irányítani, hogy amit eddig elért, tovább fejlessze és éber körültekintéssel újabb sikerekre törekedjék. (M. T. I.)

A berlini földrajzi kongresszus.

Berlin, szept. 29. A földrajzi kongresszus alkalmából Hohenlohe herczeg, birodalmi kanclerár ebédet adott, amelyre a kongresszusnak néhány tagja, köztük Zichy Jenő gróf is hivatalos volt. Az ebédén számos pohárköszöntők hangzottak el. (M. T. I.)

A spanyolországi zavargások.

El-Ferrol, szept. 29. A nyugalom ismét helyreállt. Mindössze 46 embert tartóztattak le. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

B. J. (Debreczen.) Az illető köztisztviselőben álló főpap pappá szenteltetésének negyedszázados évfordulója a jövő év július hó 24-én lesz.

K. F. (Helyben.) A válasz mai ujdonság rovatunkban található.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai betivásór.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. szept. hó 26-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Marha ártáblázat 1899. szeptember 26-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 245—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drb fejős tehén 55—110. 1 drbvágó ökör 250 kgr. 72—90. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 12—20, 1 drb. fél éves borju 18—24, 1 drb egy éves borju 23—32, két éves borju 33—64, 1 drb hizott sertés 43—75, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 33—44, 1 pár két éves serés 45—70, egy drb igás ló 60—120, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Reic: Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 29.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	368. ¹ / ₂
Magyar hitel	— — — — —	372. ³ / ₄
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	336. ¹ / ₂
Magyar jelzálog	— — — — —	235.—
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	251. ¹ / ₂

Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Déliavasut	— — — — —	65.08

Határidők.

Budapest, szeptember 29.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 35,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	— — — — —	8.28
Buza áprilisra	— — — — —	8.73
Tengeri szept.	— — — — —	5.03
Új tengeri	— — — — —	5.08
Rozs okt.	— — — — —	6.64
Zab okt.	— — — — —	4.87
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	11.80

Bécs, szeptember 29.

Az irányzat csendes.

Osztr. hitel	— — — — —	364.80
Magyar hitel	— — — — —	373.—
Allamvasut	— — — — —	324.75

Hivatalos árfolyamok

v budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 29-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	116.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	94.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₀ %	— — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₀ %	— — — — —	99.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	119.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.40
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	96.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	162.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	140.—
Osztrák járdék papirban	— — — — —	99.75
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	99.60
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	117.75
Osztrák korona járdék	— — — — —	160.—
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	905.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	373.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	364.25
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	369.50
Párisi vista	— — — — —	334.25
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	59.—
Németbirodalmi márka	— — — — —	120.70
London vista	— — — — —	47.75
20 márkás arany	— — — — —	11.78

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Alkalmi vétel! Olcsó eladás!

A t. cz. közönség tudomására hozom, hogy a helybeli piacon **Bémertér** (Lévay-palota) volt Haraszi-féle áruraktárt megvettem és azt saját cégem alatt eladásra hozom.

Raktáron vannak: gyönyörű **ruhaszövetek** és **selymek**, **diszkellékek** és **bársonyok**, **szőnyeg** és **függönyök**, **női** és **férfi fehérneműek**, **zsebkendők** és **harisnyák**, továbbá **férfi nyakkendők**, **esőernyők**, **kitünő keztyük**.

A felsorolt árucikkek **szigoruan szolid, olcsó szabott árak** mellett **kaphatók**. — Számos látogatásért esedezik

kiváló tisztelettel

Flegman Ármin.

Zöldfa-utczai üzletemben

női- és leány felöltők

rengeteg választékban kaphatók.